

Uudised

Hea klient!

Alanud aasta on Jõudluskontrolli Keskusele juubeliaasta. Kui eelmisel aastal möödus 15 aastat Jõudluskontrolli Keskuse moodustamisest, siis 2009. aastal täitub 100 aastat Eesti esimese jõudluskontrolli organisatsiooni loomisest. Karjakontrolli tehti üksikutes taludes ja mõisates juba 19. sajandi lõpul, kuid 1909. aasta 8. märtsil otsustati asutada Väandra Põllumeeste Seltsi juurde karjakontrolli osakond. Esimene kontrollring alustaski tööd 1. mail 1909. aastal Hans Virkuse eestvõttel. Eesti esimeseks kontrollassistendiks sai Soomes õppinud Ernst Tomingas.

Selline on põgus tagasivaade jõudluskontrolli algusele Eestis.

Julgen lubada, et kõigil huvilistel on võimalik selle aasta vältel jõudluskontrolli ajaloost rohkem lugeda. Esimest meenutuskildu on võimalik lugeda juba käesoleva infolehe viimaselt leheküljelt.

Täna kõiki neid, kes vastasid meie üleskutsele kirjutada oma mälestusi jõudluskontrolli tegemisest! Oma meenutused on Jõudluskontrolli Keskusesse saatnud Virve Aasna, Laine Domberg, Hilda Ilves, Virve Lehtma, Maret Luhari, Elvi Martinson, Milli Metsaots, Krista Murumägi, Ervin Piirsalu, Valdur ja Vilma Rauniste, Leelo Seebold, Liivi Sepp ja Silvia Tutt. Lisaks meenutustele on meile saabunud ka vanu fotosid ja dokumente.

Prægustes oludes on paslik meenutada, et meie loomapidajad on teinud jõudluskontrolli ka varasematel majanduslikult raskematel aegadel, vaatamata valitsevale riigikorraale. Jõudluskontrolli saja-aastane ajalugu annab tuge nii loomapidajatele kui JKK töötajatele.

Soovin kõikidele Jõudluskontrolli Keskuse klientidele head uut aastat!

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Esimesed vasikad said elektroonilise kõrvamärgi

Detsembris märgistati esimesed vasikad Eestis elektroonilise kõrvamärgiga. EMÜ Märja katsefarmi lehmvasikad identifitseeritakse nüüd sünnijärgselt märgipaariga, milledest üks on tavaline ning teine elektroonilist transpondrit sisaldav nõobikujuline kõrvamärk.

Märja katsefarmis täidab elektrooniline kõrvamärk ka praktilist otstarvet – DeLaval vasikate jootmisseade identifitseerib vasika kõrvamärgi abil ning annab igale vasikale temale ette nähtud koguse. Jääb ära vajadus osta vasikatele respondriga kaelarihmad ning loomi on võimalik nii jootmisel kui edaspidi sorteerimisel, kaalumisel, lüpsiplatsil jne identifitseerida vaid ühe numbriga – registrinumbriga.

Elektroonilised kõrvamärgid võeti 2007. a lisamärgina kasutusele AS Tartu Agro Vorbuse farmis, kus kaelaskantava respondri asemel identifitseeritakse lehm lüpsiplatsil kõrvamärgi abil.

Maailmas kogub elektrooniliste kõrvamärkide kasutamine üha enam populaarsust.

Liisu ja e-PRIA koostöö

Lihaveiste programm Liisu võimaldab nüüd esitada sündmusi korraga JKKsse ja PRIAsse. Koos esitada saab poegimise ja väljamineku andmeid.

Poegimise sisestamisel tuleb täiendavalt anda märgistamise kuupäev, et vasikate märgistamist saaks esitada ka PRIAsse.

Elusmüügi korral peab sisestama lisaks kuupäevale looma uue omaniku JKK kliendikoodi ja valima uue ehitise registri numbriga. Muu väljamineku korral tuleb lisaks täita tapmise koht ja tapmise tüüp, kui pole tegemist kadumise või hukkamisega. Salvesta-nupu vajutamisel analüüsitakse andmed, tehakse täiendused JKK andmebaasis ja ettevalmistused PRIAsse edastamiseks.

Kõike eelnevat saab teha kasutajanimel või ID-kaardiga Liisusse sisenedes.

PRIAsse edastamine toimub uuel leheküljel, kus saab valida, milliseid andmeid soovetakse saata. PRIAsse saab saata ainult ID-kaardiga Liisus olles. Kui vastus saatmisele on positiivne, tuleb need dokumendid e-PRIAS kinnitada.

E-arve laialdasse kasutusse!

Paberile trükitud arve asemel on võimalik saada arve oma e-posti aadressil. See annab võimaluse JKKl saata arve otse raamatupidajale, mitte koos jõudluskontrolli tulemustega farmi. Eriti mugav on teenust kasutada loomapidajal, kelle raamatupidamine asub farmiga võrreldes teises asukohas.

Piimaveisekasvatajatel on e-arve tellimiseks järgmised võimalused:

1. Vissukese kasutajad saavad arve saaja e-posti aadressi registreerida lingil **Seaded** → **eArved**, pannes kirja e-posti aadressi ning kasutaja nime.

2. Arve saaja e-posti aadressi saavad registreerida ka JKK zootehnika spetsialistid maakondades ning JKK andmetöötlusosakond (sooviavaldus saata e-posti aadressil keskus@jkkkeskus.ee).

Registreeritud e-posti aadressi omanik saab JKKlt teate elektroonilise arve tellimise kohta. Kirjas on ka näidatud, kes aadressi registreeris. Vajadusel on võimalik e-arve saajat edaspidi muuta.

Lihaveisekasvatajad saavad praegu e-arve tellida läbi JKK, saates sellekohase soovi aadressil keskus@jkkkeskus.ee.

E-arveid väljastab JKK nii jõudluskontrolli teenuse kui kõrvamärkide eest.

Lisa "Koondaruande"

Veebruaris saavad kliendid, kes on tellinud "Koondaruande" täiendavalt uue trükise "Karjade võrdlus". See koosneb kahest graafikust, millest ühel on tulemused võrrelduna kõigi ülejäänud karjadega ning teisel võrrelduna karjadega, mis asuvad samas suurusgrupis. Joonised on jaotatud: tulemused, mida saab panna skaalale "halvim-parim" ning näitajad, mille puhul on tulemused reastatud väikseimast väärtusest suurima väärtuseni. Graafikute kõrvale on toodud ka halvim/madalaim ning parim/suurim tulemus, karja enda tulemus ning vastavalt Eesti keskmine või suurusgrupi keskmine tulemus.

Uute näitajatena on trükisel lehmade toodang elupäeva kohta, toodang esimesel, teisel ning hilisematel laktatsioonidel ja lehmikute %, kes on karjast välja läinud vanuses kuni 6 kuud ning üle 6 kuud.

Karjade võrdlus tehakse aasta- ja poolaasta tulemuste põhjal.

Kokkuvõte lihavisekasvatate atesteerimistulemustest

Lõppenud sügisel möödus enamikul lihavise jõudlusandmete kogujatel (JAK) kolm aastat viimasest atesteerimisest. Hetkel kehtivate reeglite järgi on just kolm aastat atesteerimistunnistuse kehtivuse aeg ning selle aja möödudes ei ole atesteeritud enam õigus töötada ega andmeid Jõudluskontrolli Keskusesse (JKK) edastada. Etteruttavalt ütlen, et Eesti Tõuloomakasvatate Ühistu (ETKÜ) jälgib JAK tunnistuste lõppema hakkamist küllaltki täpselt ja korraldab atesteerimist. Kõige eelneva üle peab väga täpset arvestust Veterinaar- ja Toiduamet (VTA), kontrollides atesteerimistunnistusi nii farmikontrollide käigus kui ka eelnevalt nende väljaandmist ETKÜ poolt. Ja kuna enamiku JAK tunnistused lõppevad valdavalt üheaegselt, siis ETKÜ korraldab vastavaid õppepäevi. Nii oli ka sügisperioodil, kus viies piirkonnas (Saare-, Pärnu-, Tartu-, Lääne-Viru- ja Raplamaal) korraldati õppepäevad teemal kuidas lihavise jõudluskontrolli teha. Õppepäeval peetud ettekande sisu oli aktuaalsest jõudluskontrolli toimimisest ehk mida atesteeritud isikud teadma peavad. Pärast ettekannet kontrolliti teadmisi testi näol ning peale testi arutati küsimused läbi ja iga koolitusel osaleja sai kaasa ettekande, et siis ise kodus vajadusel veelkord tähtsamad asjad üle kontrollida. Lihavise jõudluskontrolli suurim probleem on, et loomaomanikud või nende poolt volitatud isikud tegelevad andmete edastamisega JKKsse ebakorrapäraselt. Seepärast koostatigi testi küsimused just kõige probleemsematest teemadest, lisades sinna mõned üldharivad punktid. Etteruttavalt võib öelda, et enim valesid vastuseid ja eksimusi oligi just andmete edastamise punktides, umbes 80% vastanutest olid ebatäpsused just neis küsimustes. Eeltoodust lähtuvalt otsustasingi siin artiklis ära tuua veelkord testil küsitud koos õigete vastuste ja mõne kommentaariga.

1. Millisesse dokumenti on koondatud lihavise jõudluskontrolli reeglid?

Õige vastus: lihavise jõudluskontrolli läbiviimine.

Kommentaar: See on dokument, mis on kehtiva Põllumajandusloomade aretuse seaduse (PLAS) kohaselt kinnitatud VTAs. Paljud vastasidki lihtsalt PLAS või lihtsalt lihavise jõudluskontroll. Selles küsimuses eksis ~78% vastanutest.

2. Mis roll on lihavise jõudluskontrollis:

a) Eesti Tõuloomakasvatate Ühistul (ETKÜ)?

Õige vastus: ETKÜ on jõudluskontrolli läbiviija.

b) Jõudluskontrolli Keskusel (JKK)?

Õige vastus: JKK on jõudlusandmete töötleja.

Kommentaar: Küsimus on ajendatud sellest, et pidevalt aetakse meid segi, seda ka piimavise jõudluskontrolli puhul, mis on ainult JKK teema. Ka seekord vastati väga erinevalt ja eksis ~75% vastanutest.

3. Nimeta lihavise kaalumisel aktsepteeritavad mõõtühikud?

Õige vastus: kg või cm.

Kommentaar: Kindlasti "või", kuna edastama peab vaid ühe neist, mitte mõlemaid. Eksis ~25% vastanutest.

4. Kelle kohustus on edastada jõudlusandmed JKK andmebaasi?

Õige vastus: Loomapidaja või tema poolt volitatud isik (soovitav sõlmida vastav leping).

Kommentaar: Loomapidaja on vastutav andmete edastamise eest, kuid ta võib delegeerida selle vastutuse isikule, keda ta usaldab (volitatud isik) ja see, kes andmed edastab, peab olema atesteeritud, läbides selleks koolituse. Selles küsimuses eksis ~37% vastanutest. Vastusena pakuti ka näiteks ETKÜd (see on vale).

5. Kui kaua kehtib jõudluskontrolli andmekoguja tunnistus? Õige vastus: 3 aastat.

Kommentaar: Seda vastust teati, vaid 2% eksis.

6. Kelle kohta kogutakse jõudlusandmed:

ammlehm lehmik pull pullik kõik eelnimetatud

Õige vastus: kõik eelnimetatud.

Kommentaar: jõudluskontrolli teostatakse kõikide karjasolevate loomade kohta, kedagi välja jätmata. Seda vastust teati hästi, eksisid ~2,5% vastanutest.

7. Kuidas määratakse järglase tõugu?

Õige vastus: Isa järgi; kui isa teada ei ole, siis määratakse tõugu ema järgi.

Kommentaar: Siin eksivad paljud loomapidajad juba tõu andmisel PRIAsse. Paljud ei tea oma loomade tõugu, enamasti juhtub see ristandloomade puhul. JKKsse ei edastata paaritusandmeid ehk oma pulli paaritused jäetakse andmebaasi andmata. Seepärast lähevad lahku andmed PRIAs ja JKKs. Testis eksis selle küsimuse vastu küll vaid 5% vastanutest, järelikult jälgiti täpselt ettekandjat. Reaalses elus see paraku nii ei ole.

8. Kuhu koondatakse jõudlusandmed JKKs?

Õige vastus: JKK andmebaasi programmi Liisu kaudu.

Kommentaar: Seda üldiselt teati, kuid ei sõnastatud õigesti. Enamasti pakuti lihtsalt andmebaasi, aga ka ETKÜd ja tõuraamatut. Segaseid vastuseid oli ~31% vastanutel.

9. Märgi, millised andmed on jõudlusandmete kogujal kohustuslik edastada JKK andmebaasi.

sünni kuupäev vasika isa poegimise kulg 200 päeva mass seemendusandmed vasika sugu 365 päeva mass paaritusandmed vasika registreerimise nr. väljamineku mass vasika sünnimass SEUROP kõik nimetatud andmed

Õige vastus: märgitud ristikesega sündmuse ees.

Kommentaar: Siin oli eksinuid taas palju. Vigaseid vastuseid oli ~86%. Eksiti palju selles, et taheti edastada vasika isa ja seemendusandmeid, kuid see ei ole JAK kohustus. Isa tuleb JKK andmebaasist vastavalt esitatud infole ja seemendusandmeid edastab seemendaja. Oli vastanuid, kes edastaks kõik andmed ja neid, kes ei edastaks peale sünnimassi midagi. Ka neid oli, kes edastaks kõik massid. Oleks tore, kui seda tehtaks, kuid 200 ja 365 p masside edastamine on alates 2008. a soovituslik, mitte kohustuslik. Siinkohal on oluline veel meenutada, et Estonian ACB Vianco OÜ kaudu realiseeritud loomad tuleb teatada ainult väljamineku kuupäev ning SEUROP andmed kantakse seejärel andmebaasi automaatselt.

10. Kui palju on aega jõudlusandmete edastamiseks JKK andmebaasi?

Õige vastus: hiljemalt 3 kuud pärast sündmuse toimumist peavad sündmused olema andmebaasis.

Kommentaar: ~20% vastanutest vastas siin valesti. Pakuti märgistamiseks kohustuslikke aegu jms.

11. Kuidas võib jõudlusandmete koguja andmed JKKsse edastada?

Õige vastus: Paberandjal (kinnitatud vormid) või elektrooniliselt programmi Liisu.

Kommentaar: ~16% vastas ekslikult. Oluline on siin just sõna "või" nagu 3. küsimuses. Andmeid esitada kas paberil või sisestada Liisusse, mõlemat tegema ei pea.

12. Mis dokument on looma müügi puhul kohustuslik?

Õige vastus: põlvnemistunnistus.

Kommentaar: Sellele küsimusele ootas vastust eelkõige aretusest lähtuvalt ja põlvnemistunnistust rõhutasin oma ettekandes.

Põlvnemistunnistus on tavaliselt viimane, mis müügil kaasa antakse. Samas on see kohustuslik vastavalt kehtivale seadusele. Pakuti ikka passi, veterinaartõendit, ka JKK vorme, kuid mitte põlvnemistunnistust. Samas nimetatud dokumendid ei ole valed nimetada, tore kui teatakse. Umbes 30% vastanutest eksis selles küsimuses.

13. Nimeta tõuraamatu osad?

Õige vastus: A, B ja R

Kommentaar: See oli üldhariv küsimus, kuna lihavedeid Eestis on valdavalt R osa loomad ehk ristandid. Umbes 16% ei teadnud tõuraamatu osadest ka pärast ettekannet midagi.

14. Nimeta lihavedeid tõud koos lühenditega?

Õige vastus: Aberdiin-angus (Ab); akviteeni hele (Ba); belgia sinine (Bb); šarolee (Ch); šoti mägiveis (Hc); hereford (Hf); limusiin (Li); simmental (Si); piemont (Pi); gallovei (Ga).

Kommentaar: Samuti üldhariv. Oma karja tõuge võiks ikka teada, kuid alati ei teatud sedagi. Üks vastaja ei teadnud ühtegi tõugu, loodetavasti loeb ta neid siit. Rõhutan veelkord seda, et lihavedeid tõu lühendites on esimene täht suur ja teine väike.

15. Kellega võtate ühendust, kui ilmnevad lihavedeid jõudluskontrolli alased probleemid?

Õige vastus: Lihavedeid aretusspetsialist Reet Toi.

Kommentaar: Kuna lihavedeid jõudluskontrolli läbiviimise eest vastutab ETKÜ, siis õige vastus oli muidugi Reet. Valeks ei loetud ka JKK andmesisestajat Eha Mäetaga. Kuid sellest hoolimata ei teadnud ~20%, kellega probleeme lahendada. Üks vastaja võtab probleemide puhul ühendust iseendaga.

Niisuguseks kujunes olukord pärast koolitust. Praegu käib töö individuaalselt nendega, kes õppepäevadele ei jõudnud. Reet Toi sõidab kõik atesteerimata JAK läbi ja koolitab individuaalselt. Paraku on see seotud ajakuluga, edaspidi võiksid inimesed leida aja väljakuulutatud kohta ise kohale tulla.

Loodan väga, et tehtud õppepäevad andsid infot igale jõudluskontrolli alusele karjale ja kasu lihavedeid jõudluskontrollist on tuntav ka edaspidi.

Tõnu Põlluäär

*Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu
tõuraamatu- ja aretusosakonnajuhataja*

Tutvumas Soome nõuandesüsteemi ja lihavedeid kasvatusega

Konsulentidele pakuti võimalust minna välispraktikale tingimusel, et ise otsitakse endale riik ja organisatsioon, kes on nõus vastu võtma ja praktika ajal juhendama. Otsustasin minna Soome, kus on lihavedeid kasvatades hea tase. Praktika sai teoks 10.-14.11.2008.

FABA (Soome aretusorganisatsioon) planeeris nii, et iga päev külastasime kahte farmi. Farmid asusid kuni 125 km kaugusel Vantaast. Juhendajaid oli kaks: lihavedeid kasvatuse aretusagronoom Kaisa Sirkko ja jõudluskontrolli veisekasvatuse nõustaja Sonja Gerke. Mõlemad tutvustasid nõuandesüsteemi olukorda põhjalikult ning lisaks lihavedeid aretuse, söötmise ja pidamise tõdesid.

Soomes on nõustajad koondunud erialade järgi meeskondadesse. FABAs oli nt üks tiim, kus olid veise- ja seakasvatuse nõustajad. Eraldi on kodulindude, karusloomakasvatuse, põllunduse, metsanduse jt tiimid. Üldse on kokku ligi 60 veisekasvatuse nõustajat, kes kuuluvad erinevate organisatsioonide koosseisudesse. FABA lihavedeid kasvatuse nõustajad annavad regulaarselt nõu veiste jõudluskontrolli all olevatele taludele, mida on Soomes kokku 300. Üks nõustaja teenindab kuni 100 talu. Iga talu külastab ta vähemalt üks kord aastas.

Esimesel päeval viibisin koos Sonja Gerkega Juha Näri Hf talus. See on mahetalu, kus peale lihavedeid kasvatatakse ka juurvilja, karja suuruseks on 40 ammlahma, kuid aretustase madal ning söötmisses suuri puudujäike, loomade kasv ja areng mitterahuldavad. Andsime nõu loomade söötmise parandamise osas. Pärast vasikate võõrutamist soovitasime neile anda silo, kuiva heina ning jõusööta. Peremees ütles, et ta loomi tapamajja ei realiseeri, kuna saab neist väga väikest tulu. Teenuse korras loomad tapetakse ja liha pakendatakse ning realiseeritakse tellimuste alusel Helsingis või oma talupoes, kus ta müüb ka juurvilja.

Lihavedeid kasvatuse spetsialist Kaisa Sirkkoga läksime teisel päeval LSO (Länsi-Suomen Osuusteurastamo – Lääne-Soome Kooperatiivtapamaja) noorpullide üleskasvatuse jaama, kuhu ostetakse talunikelt võõrutusjärgselt paremaid noorpulle ning kasvatatakse keskmiselt 6 kuu jooksul ühesugustes sööttingimustes kõrgel söötmissel (monosööt: silo, jõusööt, õlleraba, kartulipulp jm. tööstusjäätmed). Keskmine ööpäevane juurdekasv esimestel kuudel ~1500–1600 g, hiljem >2000 g. Kasvandus mahutab 270 noorpulli. Võrreldakse nelja tõu andmeid: Hf, Si, Ab ja Ch. Aprillis korraldatakse nende müümiseks oksjon. Mõõdunud aasta oksjonil oli pulli keskmine hind 3000 €, parim 5000 €, halvim 2000 €.

Pärast lõunat viibisin Häme maakonna Ametikõrgkoolis (Hämeen Ammattikorkeakoulu), kus koolitatakse igal aastal 270 maaviljeluse ja loomakasvatusekallakuga spetsialisti. Koolil on õpilaste tarbeks avarad võimalused praktilisteks töödeks, õppeasutusel on põllumaad 220 ha, metsa 900 ha ja laut, kus asuvad 50 lüpsilehma.

Järgmisel päeval külastasime Mari Talvio Ch karja. Talus on hea aretustasemega 45-pealine ammlahmakari. Loomad on hea välimusega, hästi peetud, pooled poegivad kevadel, teine osa sügisel. Lihakombinaati viidud pullidest kuuluvad loomad enamasti U klassi. Ühe kg lihakeha hinnaks on saadud 3–3.20 €. Edasi külastasime Juha ja Hannele Moisanderi kõrgaretusega Hf karja. Karja suuruseks on 40 ammlahma. Mõned aastad tagasi hakati siin karja tõulise väärtuse tõstmiseks ostma Kanadast ja Taanist parimate pullide spermat. Kõik lehmad poegivad märtsi- ja aprilli jooksul. Hea aretustöö ja rikkaliku söötmise tulemusena on karjas noorvedeid 200 p mass noorpullidel 400 kg ja lehmikutel 340 kg. Aastavanuste noorpullide kehamass on 630 kg.

Neljandal päeval sõitsime külastama Björn von Konowi Si farmi, mis on Soomes üks suurimaid ja aretusväärtuselt parimaid karju. Farmi suuruseks on 160 ammlahma. Teise farmina külastasime Johanna Jantuse limusiinikarja. Sellest farmist osteti 10 aastat tagasi Eestisse esimesed neli limusiini tõugu noorveist. Kokku on selles karjas 100 lihavedeid.

Viimasel päeval külastasime Matti Hannola Ch karja. Praegu on tal 50 ammlahma, kuid lähiaastatel suurendab arvu 100le. Aretustase farmis on kõrge, kuna seal on vaid Rootsist pärinevate parimate pullide järglased. Tal on kiirekasvulised Ch tõugu loomad, kes 200 p vanuselt on 400 kg raskused, sest sööta saavad kõik noorpullid isu järgi.

Kokkuvõtteks ütlen, et sain Soomes viibides uusi kogemusi, mida meie loomakasvatajatele edasi anda. Oli võimalik näha nõustajate tegelikku tööd farmides. Teevad nad küll seda ju samuti kui meie, kuid erinevaid nüansse oli üsna palju. Oli võimalik saada nende kasvatajate kogemusi lihavedeid tõuaretuse, söötmise ja pidamise osas. Tuleb tõdeda, et Soome on sellel alal meist tunduvalt eespool.

Aigar Suurmaa

Loomakasvatuse konsulent

Möödunud märgates

Meenutab Laine Domberg
Aasta 1961, november. Äsja Türi Sovhoostehnikumi lõpetanud tüdruk, laborandina, mahajäänud kodukolhoosis, Paunkülas, oma esimesel töökohal.

Kolhoosiesimees jagas hommikul töökäske. Ta oli maamees, suured kõrge säärega kummikud jalas. Ta pöördus minu poole ainult sõnadega, mitte pilguga: „Nii, nüüd on sedasi, kulla Laine! Hobune rakenda ette, piimapudelite kast ja piimakaal reele ja sõida lauda juurde. Lüps algab lõunal kell 14:00. Vaata, et sa hobusega hästi ringi käid, muu pole tähtis,“ ütles nii ja juba ta oligi läinud.

Kolm korda päevas lüpsiti neid lehmi, kes andsid üle 12 kg päevas piima. Laudad asusid üksteisest kolme kilomeetri kaugusel. Piimaproovide tegemiseks oli väike ruum vanas veskis. Küttekoldeks oli puupliit suure sisseüüritud katlaga. Peale selle oli ruumis käsitsi ringiaetav vurr piimaproovide tsentrifugimiseks.

Kõige raskemaks tööks oli korkide keeramine butüromeetritele. See kõik nõudis suurt jõudu, lihtsalt öeldes „sepa kätt“. Sõrmedel olid suured rakud, mis läksid kohe katki piimapudelite pesemisel pesupulbrises vees. Inimene aga harjub kõigega – varsti olid sõrmed tugevad ja töö oli muutunud palju meeldivamaks.

Peagi tundsin ma tervet karja nimepidi. Jälgisin jõudluskontrolliraamatuid täites nende rasvaprotsente ja toodangunäitajaid. Nende andmete järgi sai valida karja täiendust, kuna jäeti kasvama parimate lehmade järglased.

Laborandi tööks oli kõik välja arvestada: aasta, kuu, 300 päeva toodang ja võirasva kilogrammid. Töövahenditeks olid vana arvemasin „Feliks“ ja sõber arvelaud.

Suvel toimus lehmade lõunane lüps käsitsi Paunküla järve ääres. Lehmad sulistasid soojas järvevees. Sealt tulid nad lõunase lüpsi ajaks välja ajada. Mõnele meeldis rohkem vees olla, kui ennast

lüpsta lasta. Siis tuli ohelik sarvi panna ja üleannetu välja tuua.

Aeg liikus kiiresti edasi paremuse poole. Suure katla asemel ilutses elektri boiler ja käsivurri asemel elektrivurr. Laboratoorium oli sisustatud ilusate laudade ja kappidega, raadiost kostus mõnusat muusikat.

Mõne aja möödudes hakkas tööle Tartu suur laboratoorium, kus töödeldi kõigi majandite piimaproovid. Andmed tulid majanditesse tagasi.

Vastuvõtuaeg Paides

Alates jaanuarist on Järvamaa zootehnika Anne Rosenberg'i vastuvõtuaeg üks kord nädalas: kolmapäeval 9.30-15.00.

Valga kontori asukoht

Alates novembrist võtab Valgamaa zootehnik Evi Prins kliente vastu aadressil Aia 17 (samas majas asub PRIA Valga büroo). Vastuvõtutajad on endised: iga kuu 2. ja 4. esmaspäev kell 10-13. Evi Prins on kättesaadav mobiilil 520 6231.

JKK Aasta töötaja

Viis aastat on JKK töötajad endi hulgast valinud Aasta töötaja. Tiitel omistatakse töötajale, kelle töö on kõige rohkem tunnustamist väärt. 2008. aasta JKK Aasta töötaja on Mae Uri, kauaaegne JKK programmeerija. Mae on andnud oma panuse raamatupidamise, kõrvamärkide müügi, PRIA andmevahetuse, e-arve teostuse, sigade andmebaasi, Possu programmi töö toimise. Tema tehtud analüüsid on korrektsed. See on töö, mis ei vaja kontrollimist.

Viiendat korda valisid JKK töötajad endi seast kolleegipreemia „Päikesekiir“ laureaadi. Päikesekiire tiitel antakse välja töötajale, kes on kaastöötajate arvates kõige sümpaatsem, säravam ja lahkem kolleeg. 2008. aasta Päikesekiireks valiti väliteenistuse juhataja Aire Pentjärv — abivalmiduse ja rõõmsameelsuse eest.

Tööjuubelid

22. jaanuaril on **30.** tööjuubel labori analüütik-autojuhil **Toomas Vain**'il.

18. märtsil täitub **10** aastat JKKs pearaamatupidaja **Kadri Hermits**'al.

www.jkkeskus.ee
keskus@jkkeskus.ee

Jõudluskontrolli Keskus
Estonian Animal Recording Centre

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094
Tel 738 7700
Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7735
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 50094 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Tuleviku 3, Laagri, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Aarne Põlluäär	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 517 4320	2. ja 4. K 12.00-16.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Rakvere 27, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00; K 9.00-12.00
Järvamaa	Anne Rosenberg	Prääma küla, Paide vald	tel 385 0286	gsm 510 3312	K 9.30-15.00
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Rakvere	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Posti 30, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Malle Unt	Haapsalu mnt. 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7878	E 10.00-14.00
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Aarne Põlluäär	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 517 4320	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00